

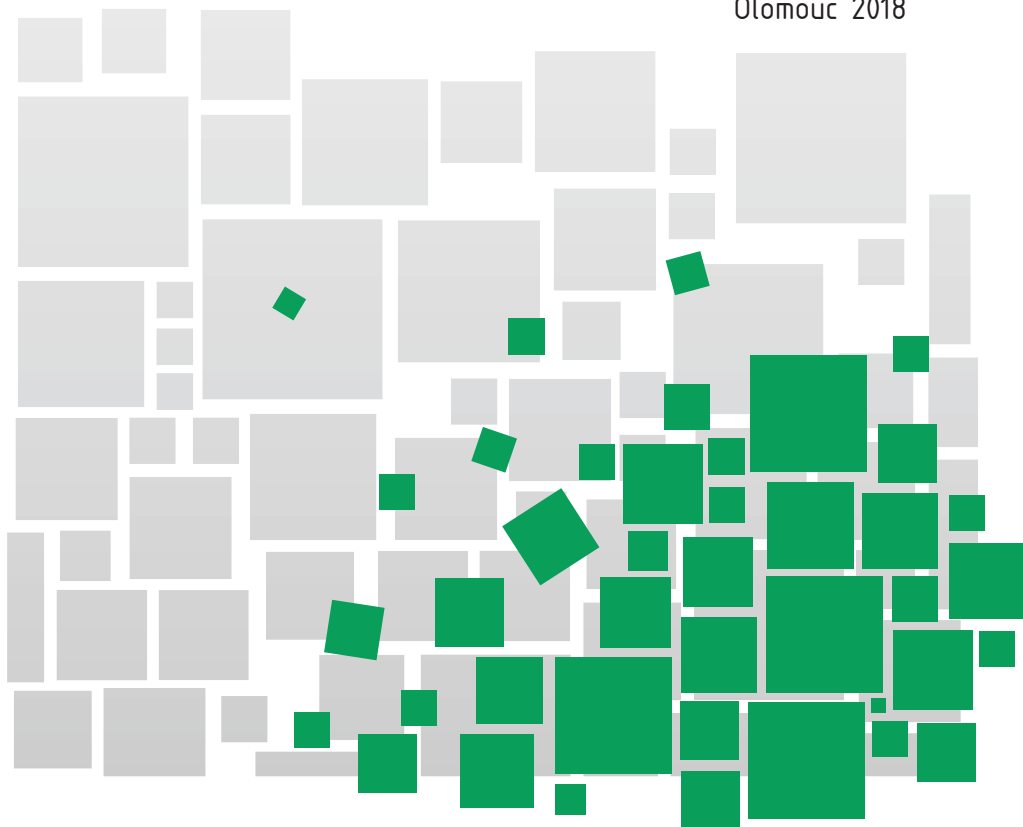
Fakulta
tělesné kultury

Univerzita Palackého
v Olomouci

EKONOMIKA A LEGISLATIVA ZISKOVÝCH A NEZISKOVÝCH SUBJEKTŮ

Eva Schwartzhoffová

Olomouc 2018

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury
Katedra rekreologie

Ekonomika a legislativa ziskových a neziskových subjektů

Eva Schwartzhoffová

Olomouc 2018

Oponenti:

Ing. Ingrid Majerová, Dr.

Ing. Vladimír Hobza

Neoprávněné užití tohoto díla je porušením autorských práv a může zakládat občanskoprávní, správně právní, popř. trestněprávní odpovědnost.

1. vydání

© Eva Schwartzhoffová, 2018

© Univerzita Palackého v Olomouci, 2018

ISBN 978-80-244-5418-4 (e-book: PDF)

ISBN 978-80-244-5417-7 (print)

OBSAH

Úvod.....	5
1 / Rozdělení ekonomiky.....	6
2 / Podnikání, podnik, podnikatel.....	7
2.1 Podnik a jeho části.....	8
2.2 Podnikatel	9
3 / Živnostenské podnikání.....	12
3.1 Druhy živností.....	14
3.2 Živnostenský úřad (ŽÚ).....	16
3.3 Odpovědný zástupce (OZ).....	17
3.4 Provozovna	18
3.5 Ukončení živnosti	18
4 / Obchodní korporace	20
4.1 Základní znaky obchodních společností	20
4.2 Založení a vznik obchodní korporace	21
4.3 Terminologie k obchodnímu podnikání.....	24
4.4 Veřejná obchodní společnost – veř. obch. spol., v.o.s.	28
4.5 Komanditní společnost – kom. spol., k.s.	28
4.6 Společnost s ručením omezeným – spol. s r.o., s.r.o.....	29
4.7 Akciová společnost – akc. spol., a.s.	32
4.8 Družstvo	34
4.8.1 Sociální družstvo.....	36
4.8.2 Bytové družstvo.....	37
5 / Evropské formy podnikání a společné podnikání	39
5.1 Evropská společnost (Societas Europaea) – SE.....	39
5.2 Evropské hospodářské zájmové sdružení – EHZS	39
5.3 Evropské družstvo (Societas Cooperativa European) – SCE	40
5.4 Ready made společnost	40
5.5 Společnost	41
5.6 Tichý společník	42

6 / Zrušení a zánik společnosti.....	43
6.1 Předpoklady pro úpadek.....	43
6.2 Průběh insolvenčního řízení	44
6.3 Způsoby řešení úpadku	45
7 / Pracovní poměr	50
7.1 Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr.....	54
7.2 Švarcsystém.....	55
8 / Daně.....	57
8.1 Daň z příjmu fyzických a právnických osob.....	58
8.2 Silniční daň	65
8.3 Daň z nemovitých věcí	65
8.4 Daň z nabytí nemovitých věcí	66
8.5 Daň z přidané hodnoty (DPH)	67
8.6 Spotřební daň	68
8.7 Ekologické (energetické) daně	68
9 / Veřejný sektor a neziskové organizace.....	69
9.1 Typy neziskových organizací.....	69
9.2 Základní znaky neziskových organizací	72
9.3 Vztah veřejného sektoru vůči státu a veřejnosti	73
9.4 Financování a hospodaření neziskových organizací	74
9.5 Spolek	79
9.6 Ústav	82
9.7 Nadace	84
9.8 Nadační fond	86
9.9 Církev a náboženské společnosti	87
9.10 Ostatní nestátní neziskové organizace	88
10 / Referenční seznam.....	92
11 / Seznam zkratk.....	95

Úvod

Malé a střední podnikání představují významnou součást národní ekonomiky. Nestátní neziskové organizace, jakož i státní neziskové organizace jsou nepostradatelnou částí národního hospodářství. Poskytují služby a provádí činnosti, které podnikatelská sféra z nejrůznějších důvodů nemůže obsáhnout.

Cílem publikace je popsat skutečnosti týkající se legislativní úpravy základních typů právnických osob působících jak v oblasti podnikání, tak ve veřejném sektoru české ekonomiky. Vedle toho, jako součást učiva probíraného v předmětu Ekonomika a legislativa podniku, jsou v jednotlivých kapitolách popsány a vysvětleny: živnostenské podnikání, úpadek firmy, pracovní poměr a daňový systém včetně daňové evidence.

Studiem tohoto předmětu získávají studenti přehled o možnostech a příležitostech podnikání v jednotlivých právních formách, jakož i o možnostech a příležitostech, jak realizovat obecně prospěšnou činnost v rámci občanské společnosti. A to od založení a vzniku právnické či fyzické osoby, přes vlastní existenci, každodenní chod a řízení firmy, zejména v oblasti personální a daňové, až po zánik těchto subjektů.

Publikace je určena pro studenty FTK UP ke studiu předmětu Ekonomika a legislativa podniku a předmětu Podnikatelství. Přeji jim proto hodně úspěchů při studiu a správné pochopení uvedených skutečností a souvislostí.

autorka

1 / Rozdělení ekonomiky

Národní hospodářství můžeme rozdělit na:

- 1) ziskový (podnikatelský) sektor
- 2) veřejný (neziskový) sektor

V rámci podnikatelského i veřejného sektoru pak můžeme mít jak státní, tak soukromé vlastnictví. Příkladem státního vlastnictví v rámci ziskového sektoru jsou státní podniky: Česká pošta, s. p., Budvar, s. p., Lesy ČR, s. p., a státní organizace SŽDC, s. o. (Správa železniční a dopravní cesty, státní organizace) nebo státem vlastněné akciové společnosti: ČD, a.s., ČEZ, a.s. U veřejného sektoru se pak jedná o veřejnoprávní instituce typu školy, divadla, nemocnice. Nejčastěji mají právní formy příspěvkové organizace, organizační složky státu nebo veřejnoprávní instituce. V podnikání se setkáváme se soukromým podnikáním formou fyzické osoby (FO). V případě podnikatelského i veřejného sektoru působí tyto firmy, společnosti, instituce, organizace ve formě právnické osoby (PO), kterou lze dle občanského zákona rozdělit na tyto obecné právní formy:

- i. korporace
  - 1 obchodní korporace
    - 1.1 obchodní společnosti – v.o.s., k.s., s.r.o., a.s., SE, EHVS
    - 1.2 družstva – družstvo, bytové družstvo, sociální družstvo, Evropská družstevní společnost
  - 2 spolek (neobchodní korporace)
- ii. fundace – nadace a nadační fond
- iii. ústav

2 / Podnikání, podnik, podnikatel

Podnikání obsahuje hledání, objevování a využívání podnikatelských příležitostí k vyplňování mezer na trhu, podnikatelská rozhodnutí o znovurozdělení disponibilních zdrojů, překonávání tradičních stereotypů – iniciaci a zavádění nových řešení, ochotu a připravenost podnikatele převzít nevyhnutelné podnikatelské riziko spojené s možným ekonomickým neúspěchem. **Podnikavost** je „schopnost, umění a motivace nacházet, vytvářet a využívat příležitosti pro zabezpečení předkládané či plánované prosperity podniku“ (Srpková, Veber a kol., 2012, 16). Podnik tak lze považovat za praktickou realizaci této podnikavosti. **Podnikatelství** je nauka o tom, co je to podnikání a jak podnikat.

Všeobecně o podnikání lze říci, že se jedná o činnost, kterou uspokojujeme cizí potřeby, přičemž se snažíme dosáhnout zisku, a tak uspokojit i potřeby vlastní. Dva základní **principy** při podnikání jsou **hospodárnost a rentabilita**.

Podnikáním se podle **živnostenského zákona** rozumí „**soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených zákonem**“.

Aby šlo o podnikání, musí být současně naplněny všechny znaky.

- Pod pojmem **soustavnost** je třeba si představit nikoliv činnost trvalou nebo nepřetržitou, ale činnost, která je vykonávána s vidinou, že bude vykonávána i nadále. Nejedná se proto o činnost náhodnou nebo nahodilou či příležitostnou. Na druhé straně je však za soustavnou činnost také považována činnost sezónní nebo vykonávaná v určitých intervalech, takže frekvence opakování není rozhodující.
- **Samostatnost** v této definici znamená, že ten, kdo podnikatelskou činnost provozuje, sám rozhoduje o jejím způsobu a rozsahu, o době a místě výkonu činnosti.
- **Na vlastní zodpovědnost** znamená nést riziko spojené s podnikáním.
- **Vlastním jménem** pak znamená podnikat pod svou firmou a na vlastní účet.

- Dosažení zisku i zvětšování majetku pak patří mezi základní cíl podnikání. Zisk je však motivem, nemusí být výsledkem. Rozhodující je, zda činnost byla s cílem dosáhnout zisku uskutečňována či nikoliv.

2.1 Podnik a jeho části

Hlavními „představiteli“ podnikatelského sektoru jsou **podnikatel** a **podnik**. Ačkoliv slovní spojení **obchodní firma** ve smyslu zákona znamená označení pro jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku (tj. jeho obchodní jméno), používá se i jako synonymum pro podnik. Podnik je definován jako „**plánovitě organizovaná hospodářská jednotka, ve které se produkuje a realizuje zboží a služby**“ (Srpková & Rehoř, 2010, 35). Podnik chápeme jako organizovaný objekt, složený ze subjektů (lidí) a objektů (nehmotná složka podniku), tj. technika a technologie, jejichž cílem je plnění různých činností a funkcí. Mezi jednotlivými složkami (zvláště lidmi) vznikají vzájemné vazby a působení. Každý podnik se vyznačuje dvěma základními vlastnostmi, a těmi jsou jeho **právní osobnost** a **ekonomická samostatnost**. Smyslem podniku je organizování lidské činnosti v daném okruhu uspokojování cizích potřeb tak, aby i potřeby podnikatele byly uspokojeny. Z tohoto pohledu lze podnik také chápat jako instituci vytvořenou k podnikatelské činnosti.

Občanský zákoník rovněž definuje pojem **obchodní závod/závod** jako „*organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti*“. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu. **Pobočka** je taková část závodu, která vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost, o které podnikatel rozhodl, že bude pobočkou. Je-li zapsána v obchodním rejstříku, jedná se o odštěpný závod.

V rámci ekonomie je firma vymezena jako základní ekonomická jednotka produkce. Firmy nakupují na trhu různé vstupy (materiál, práci atp.) od jiných firem nebo domácností, vstupy transformují do zboží nebo služeb a ty dále prodávají jiným firmám nebo domácnostem.

Pro rozdělení podniků do skupin se používá typologie podniků, která vytváří přehled podniků. Pro potřeby tohoto předmětu je důležitá zejména klasifikace podniků podle jejich **právní formy** (fyzická osoba – živnost, nebo právnická osoba – obchodní korporace) a dle **vlastnictví** (státní podnik, nebo soukromá firma).

2.2 Podnikatel

Z výše uvedeného vyplývá, že v celém systému je role podnikatele velmi důležitá. Je nejen tím, kdo podnik reprezentuje, ale je hlavním hybatelem a nositelem podnikavosti v systému podnikání. Z primárního hlediska je podnikatel člověk (osoba nebo skupina osob), který vlastními zdroji aktivně uspokojuje potřeby za účelem umocnění svého potenciálu (zdrojů, potřeb, zisku). Sekundárně je podnikatelem jeho podnik, který podniká z vůle primárního podnikatele (majitele).

Definice podnikatele podle občanského zákoníku: „*Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.*“ V souvislosti se změnami v novém občanském zákoně se pro účely ochrany spotřebitele za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele. Podnikatelem je osoba zapsaná v obchodním rejstříku a zákon předpokládá, že je *to osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle zvláštního zákona.*

Podnikatel lze podle české legislativy jako:

- a) **Fyzická osoba (FO).** Při individuálním podnikání podnikatel – fyzická osoba podniká samostatně a odpovídá za závazky veškerým svým majetkem a jeho příjmy podléhají dani z příjmu fyzických osob. FO podnikající na základě oprávnění (např. živnostenského nebo na základě zvláštního zákona – registrace k dané činnosti) **ručí za závazky** vyplývající z její podnikatelské činnosti **celým svým majetkem**. Tedy i majetkem, který jí neslouží k podnikání, ale je osobní.
- b) **Právní osoba (PO).** V případě podnikání se jedná o obchodní korporace, pokud splní podmínky dané zákonem. Právní osoba se zapisuje do obchodního rejstříku, čímž nabývá právní osobnost (dříve právní subjektivita). Právní osoby mohou být společníky v jiných právnických osobách. Ve jmenovitých případech může právní osobu tvořit jediný člověk (u společnosti s ručením omezeným).

Dalším pojmem, se kterým se v podnikání setkáváme, je osoba samostatně výdělečná činná. Případně se hovoří o samostatné výdělečné činnosti, která je někým vykonávána. Tento termín zavedla Správa sociálního zabezpečení pro potřeby plateb odváděných z příjmů: